Ձեւ մեկնեալ Ձեր ի բաղաբէս մերմէ, ես եւ պ· Թովմաս Եսայեան խնդրեալ էաք ի Ձէնջ եւ Ձեր խոստացեալ թարգմանել *գԴերեզմանան* Ցոսմո–լոյի· արդ յիշեցուցանեմք Ձեզ զխոստումն Ձեր:

Խոնարհական ողջունիւ սիրոյ՝ մնամ

Դերապատուութեանդ *Ի· Ծառայ*

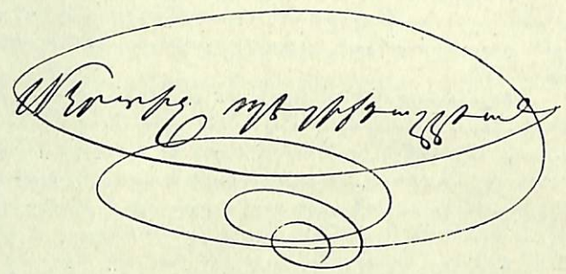

Կ· Պոլիս, 20 Մայիս, 1864

❧ ❧ ❧

Բ· – ՍՐԲՈՒՀԻ ՎԱՀԱՆԵԱՆ (ՏԻՒՍԱԲ)՝ ԱՌ Հ· ԱՐՍԷՆ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Դերապատիւ Տէր

Ոչ անգիտացեալ զսիփական նորոգամտութիւն մեծահանճար արանց, համարձակիմ ամենայն ակնածութեամբ յայտնել Ձեզ գիւացումն իմ գհանճրոյ Ձերմէ: Նկատեալ զի ի Հայս պակասին բազում առաւելութիւնք ազգաց լուսաւորելոց, մխիթար մեծ է, Տէր, տեսանել զի ի մասին գրականութեան գոյ ի նոսա գոնեայ ոմն ընտրելագոյն զուգակշիռ բարձրագոյն արանց Եւրոպիոյ:

Բարեբաստագոյն համարիմ զանձն իմ ընթեռնուլ զՁեր երկասիրութիւնս ընտիրս եւ մանաւանդ զՀայկ՝ որոյ վսեմութիւն ոճոյն, նոխութիւն եւ միանգամայն փափկութիւն իմաստից, համայն ասել ճարտարութիւն գործոյն՝ կարգեն զնա ի դաս չքնաղագիւտ բերքուածոց: Թողեալ այլոյ ուրումն հանճարեղի զջանսն ի լոյս ածելոյ զմանրամասն գեղեցկութիւնս հրաշակերտի Ձերոյ, շատանամ գյատկութիւնս նորա վայելել:

Համարձակիմ, Տէր, մեծաւ պատկառանօք նուիրել Ձեզ զտողս զայսոսիկ դուզնաբեայս եւ անարուեստս ի չափս գորս ի լոյս ընծայեցէք, ակն ունելով զի ներելոց էք համարձակութեան իմում եւ մանաւանդ նիագութեան գրականական հմտութեանցս, ի միտ առեալ զի ոչ ոք բնիկ զմտաւորական կարողութիւն իւր առ ի հուչակել զհանճարն, գրաւեալ գոլով յանդիմադրելի հրապուրանաց նիւթոյն:

Մնամ ամենայն ակնածութեամբ

Դերապատուութեան Ձերում *Ի· Աղախին*

Կ· Պոլիս, 28 Ապրիլ 1864

Գ· – ՈՒՂԵՐՁ ԱՌ Հ· Ա· Կ· ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Ոգի բերքողական զի՞ վըհատեալ յուսահատ
Հերօք արտասուաթոռմ չըբնաղ ըզդէմսըդ ըսխռդեալ,
Լերանց եւ հովտաց զարթուցանես զարձագանգս
Ի ճիչ տըխրազգած զսըրտահատորդ անուանելով
Ըզհոմերոս, ըզվիրգիլ, եւ ըզԹասոն եւ ըզմիլտոն:
Ի սէր փարեալ ըզշիրմամբք հոց որդեկաց հաղցրատեսչից,
«Սոֆա, ասես, էին ծաղկունք շըբեղափայլ իմ պըսակի·
Ըզնոցանէ խըրոխտապանծ շըքով մեծաւ յօրանայի·
Իսկ արդ լոկ լալիւնք ողբոց են իմ պարծանք եղերական»:
Ոգեակ սըրբեա՛ չընչեա՛ զարտասուս ֆո ըզյորդահոս·
Օ՛ն դադարեցո՛ ըզհեծեծանս սըրտամաշուկս·
Ակնարկեա՛ զԲագրատունիսն սիրաբողբոջ, ըղձակաք
Քեզ ընդ առաջ գայ ասելով· «Մա՛յր, դի՛ր ըզքագ ֆո ի գըլուխ·
Թէ ոչ գոն իմ եղբարք, սակայն ես կամ վասըն ֆո»:
Ոգի՛ մո՛ւտ զըւարճ ի կայք օ՛ն զառաջեաւ որդեկիդ
Ի դայլայլիկ երկնագեղ դաշնակաւոր իւր նըւագաց·
Եւ դափնեօք ըզգըլուխըն պըսակեալ, կարդա՛ ի խանդ
«Փառօք կեցցե՛ս յաւէտ Մեծ Արսէն Բագրատունի»:

ՍՐԲՈՒՀԻ ՎԱՀԱՆ

Դ· – Գ· Մ· ՊԸՅՏԿԼԵԱՆ՝ ԱՌ Հ· ՂԵՒՈՆԴ Վ· ԱԼԻՇԱՆ

Վերապատուելի եւ սիրելի Հայր

Ներել մը ժամանակ կայ որ Ձեր Վերապատուութենէն ուղղակի լուր մը չունիմ: Յանցաւորն ես եմ, գիտեմ· բայց յանցանքս ներողամտութեան արժանի է, վասն զի տարիէ մը ի վեր կենացս ընթացքը այնպէս փոխուեցաւ, որ հազիւ ժամանակ կը գտնեմ պաշտօնական գործերուս համար: Փաստաբանութիւն եւ երեսփոխանութիւն ինչ գրադում չէ վատառողջ անձի մը համար, մանաւանդ որ այս կրկին պաշտօնը կը ստիպեն զիս անդադար ճամբու վրայ ըլլալ:

Ձոհ մըն է որ ուզեցի ընել, Հայ անուան պատուին համար, եւ իբրեւ պսակում այն երկարատեւ ճգանց՝ որով Հայրս երկրիս բաղաքական իրաւանց հաւասարութիւնը շահեցաւ մերազնեայց համար:

Պատեհ առիթ գտայ, վերջի ժամանակի կառավարութեան փոփոխմամբ մտնել Օրէնսդրութեան ժողովը՝ իբրեւ Նահանգի պատգամաւոր եւ հետս ալ մտցնել ուրիշ երեք Հայազգի կալուածատէր: Այսպիսի պաշտօնի մը բարոյական շահը մեզի համար անգին է, թէեւ ժամանակի կորուստ կը բերէ: Գոնէ հիմայ կրնանք պարծիլ, թէ Նախարարութենէ զատ, չկայ բարձր պաշտօն որ Հայազգիք կրած չըլլան:

Փարիզու «Nouvelle Revue» Մայիս 15 թուականով պրակին մէջ, Ձեր *Սիսուանին* գաղղիերէն թարգմանութեան ծանուցումը կարդացի: Ուրախացայ կարի շատ: Այնչափ անգին աշխատանքը ափսոս էր որ մնար իբրեւ ծածկեալ գանձ մը: Շնորհիւ ըրէք խրկելու ինձի Պայեանին թարգմանութեան երկու օրինակը, նշանակելով անոնց գինը:

Ռոմանի բահանայի մը մօտ գտայ հին Աւետարան մը, որուն յիշատակագրութեան օրինակը կը խրկեմ Ձեզի· գիրքը գէշ վիճակի մէջ է:

Մայրս եւ եղբայրքս վերապատ· Աջդ կը համբուրեն, նմանապէս եւ ես:

Յոնարհ Ծառայ

Եաշ, Մայիս 24 1889

digitised by A.R.A.R.@